



ת"פ 26613/09/21 - יוסף צאלח נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 26613-09-21 מדינת ישראל נ' צאלח(עציר)

לפני כבוד השופט שמאי בקר	
המבקש:	יוסף צאלח
(הנאשם)	
נגד	
המשיבה:	מדינת ישראל
(המאשימה)	

ב"כ המבקש: עו"ד דן באומן, סנג"צ
ב"כ המשיבה: עו"ד צוריאל שגב, תביעות ת"א

ה ח ל ט ה

רקע עובדתי

1. נגד הנאשם (להלן: המבקש, או הנאשם) הוגש כתב אישום המייחס לו, בין היתר, ביצוע עבירה של התפרצות לדירת מגורים בכדי לבצע עבירה, לפי סעיף 406 (ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.
2. ביום 9.1.2022 הגיש הנאשם בקשה לקבלת חומר חקירה לפי סעיף 74 (ב) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי)[1], במסגרתה ביקש כי המאשימה תעביר אליו את "כל הנהלים וההנחיות הנוגעות לאיסוף ראיות טביעות אצבע, העברתן, שימורן, תיעודן, השוואתן, הן ביחס לטכנאי הזיהוי הפלילי והן ביחס להליכי הבדיקה וההשוואה במעבדת מז"פ (להלן: הבקשה, ו - הנהלים)".
- ההגנה טענה בבקשתה, כי "נהלים והנחיות אלו הן רלוונטיות ביותר וחיוניות להגנה לצורך בחינה ביקורתית של הליכי איסוף הראיות שימורן, העתקתן השוואתם ואופן כתיבת חוות הדעת"; ההגנה הדגישה כי האישום העיקרי המיוחס למבקש הוא התפרצות לדירה, והראיה היחידה הקושרת אותו לכאורה אל ביצוע העבירה היא זיהוי טביעת כף יד על חלון הדירה הנפרצת.
3. המשיבה התנגדה לבקשה, וטענה כי "הפסיקה קובעת מפורשות כי אין להעביר הנחיות פנימיות ללא הוכחת רלוונטיות..."; היא הוסיפה עוד, כי ההגנה לא פירטה, ולו באופן "שטחני", מה הוא הקשר בין חשיפת הנהלים המבוקשים לבין הגנת הנאשם.



4. בדיון שהתקיים ביום 17.2.2022 ביקשה ההגנה כי הבסיס המשפטי של הבקשה יהא סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, ולא סעיף 74 (ב), כפי שנכתב בתחילה.

5. ביום 6.4.2022 קבעתי בהחלטה, כי - "בהתאם לרוח הפסיקה בכגון דא - בש"פ 3524/18 בלאי, ולבש"פ 6717/12 אהרון, אני קובע כי על מנת לחשוף נהלי עבודה חסויים או פנימיים יש להצביע על כשל או על טענה ספציפית בנדון; ראו גם בע"ח (חי') 32665-06-20 בעניין רונאל, סעיף 9 להחלטה. ראשית חוכמה, איפוא, יש לשמוע לחקור את מומחה המז"פ מטעם המאשימה, במסגרת הליך הוכחות. ימצא כשל (ולו קרוב לכך) או תיטען טענה ספציפית, קונקרטית - אזי תיבחן הבקשה לחשוף נוהל או חלק ממנו, בהתאם להוראת סעיף 108 לחסד"פ".

6. ביום 8.5.2022 העיד בבית המשפט רב פקד איתי בן שמעון, מומחה מטעם המחלקה לזיהוי פלילי, עורך חוות הדעת ביחס לטביעות האצבע בתיק דנא (להלן: המומחה, או בן שמעון); בסיום עדותו, חזר ב"כ הנאשם על עתירתו לקבל לידי את הנהלים, כך:

"התיק זה הגשתי בקשה לפי ס' 74, לקבל את נוהל העבודה לפיו המומחה מבצע את השוואת ט"א. אני ביקשתי לקבל את הנהלים ואדוני קבע שזה יוחלט במהלך עדות העד... חקרתי את העד כמיטב יכולתי לגבי שיטות העבודה שלו והוא השיב מה שהשיב. אני סבור עדיין שבמסגרת סיכומי אני יכול להראות שפרוטוקול העבודה שלו הוא לא הולם את הדרישות שנקבעו בפורומים בינלאומיים כאלה ואחרים ואני רוצה לעורר תהיות לגבי שיטת העבודה בלי קשר לשאלה האם דבק בה (פגם) או לא [2]. במסגרת הניסיון להראות שבתחום זה יש אחוזי טעות ואני חוזר ומבקש שביהמ"ש יורה לעד להעביר לי את הנהלים שהוא הביא".

7. דחיתי את בקשת ההגנה, כדלקמן:

"בהמשך להחלטתי מיום 6.4.22 בענין נהלי עבודה חסויים ופנימיים של המז"פ, ולאור עתירתו של הסנגור המלומד דלעיל, שאמר בהגנותו כי הוא רוצה להראות שפרוטוקול העבודה לא עולה עם דרישות של פורומים בינלאומיים כאלה ואחרים, הרי שבהתאם להלכות בית המשפט העליון עליהן עמדתי בהחלטתי הקודמת, לא הצביעה ההגנה על כשל או על טענה ספציפית שבה נפל פגם בעבודתו של מומחה המז"פ, ועל כן איני מקבל את בקשתו בענין חשיפת נהלי עבודה.

למען ההגנות יצוין, כי הנקודה היחידה לגביה התעורר סימן שאלה נענה והוסבר על ידי מפקד המז"פ שנכח בדיון, ואשר אליו פנה בית המשפט בשאלה, מיוזמתו, לנוכח אותה תהייה, וניתנה תשובה על ידי מפקד המז"פ; **אם התשובה טובה או מניחה את הדעת - אקבע בהמשך, אולם לגופו של ענין, אין בחשיפת הנוהל, שגם אם ייקבע שיש בו משום פגם, כדי לתרום או לקדם את הטענה של ההגנה בנושא, ועל כן כאמור אינני מקבל את הבקשה לחשיפת הנהלים של המז"פ".**

8. ביום 12.5.2022 הגישה ההגנה "בקשה לעיון חוזר בהחלטה בעניין בקשת ההגנה לקבל נהלי עבודה של



מעבדת השוואת ט"א במז"פ"; לשיטתה, המבקש אינו חייב להצביע על כשל או על טענה ספציפית על מנת לעמוד בתנאי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, ו - "למעלה מן הצורך", לגישה, הפנתה את בית המשפט למה שהיא חשבה שמדובר ב"עובדות מטרידות" המצדיקות העברת הנהלים לעיונה: "המומחה לא תיעד בשום צורה את תהליך העבודה, למעשה התיעוד היחיד הקיים לעבודתו הוא מסקנת הבדיקה 'זהה לכך יד שמאל ליוסף צאלח עדנאן' המופיע ב ת/3"; "המומחה לא סימן בזמן אמיתי או אף בדיעבד את נקודות השוואה"; "המומחה לא שחזר על דוכן העדים את תהליך ההשוואה ולא הראה לבית המשפט ולו נקודת השוואה זהה אחת". ההגנה הוסיפה כי - "... בדיקה כזו, המתרחשת כולה בראשו של הבודק, מבלי שיבוצע שום תיעוד, שום רישום, המשקף את התהליך, היא בעייתית וגם לא מאפשרת למומחה אחר לבקר את עבודת המומחה הראשון. הליך 'מדעי' ששלבו השונים אינם ברורים, הם סובייקטיביים, ולא ניתנים לתיעוד ולשחזור - אינו עונה על ההגדרה של דבר 'מדעי'... המומחה טען כי 'כך הוכשרתי לעשות' כלומר הוא לשיטתו דבר בפרוטוקול העבודה הנדרש".

9. המשיבה התנגדה לבקשה "לעיון חוזר", וטענה כי ממילא אין כל מקור חוקי להגשתה. המשיבה הוסיפה, כי ההגנה לא הוכיחה את נחיצות חשיפת הנהלים במקרה דנא, וכתבה כי - "כל שעשתה ההגנה, לכל היותר, הוא להגיש מאמרים אודות הרשעות שווא שמבוססות ט"א... אין שום הסבר כיצד הדבר מיושם בתיק שלנו והצפייה היא כי עצם קיום המאמרים יצרו ספק בעבודת המז"פ בכל הארץ... זוהי צפייה מופרכת וחסרת בסיס". המשיבה הטעימה עוד, כי - "ככל שרצתה הגנה לתקוף את אופן שחזור וכן את עניין הסימונים היתה עושה כן בחקירתה הנגדית שעמדה לרשותה. למשל היתה מבקשת מהמומחה להדגים כיצד משווה וכן שיסמן את הנקודות אותן זיהה לעיון בית המשפט... ואז היתה נבחנת עבודתו... ככל שההגנה מעוניינת לאחוז בטענה זו - זוהי טענה לסיכומים בטח שלא כזו המצדיקה חשיפת נהלים".

אין בסיס לקבלת הבקשה לעיון חוזר

10. שאלת הסמכות: אמנם, צודקת המשיבה, וההגנה לא הצביעה על כל מקור חוקי לסמכות בית המשפט לדון בבקשה לעיון חוזר ביחס להחלטה לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי.

ברם, נוכח טיבו של סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, וחשיבותה של השמירה על זכותו של הנאשם להליך הוגן, יש גם יש לבית המשפט סמכות לעיין מחדש בהחלטה שנתנה על ידו בנדון. להמחשת הדברים, ראו החלטת בית משפט השלום בירושלים, במסגרת ת"פ (י-ם) 31377-10-16 **מדינת ישראל נ' אשבל** (14.1.2020), ואף את קביעת בית המשפט העליון במסגרת בג"צ 4318/95 **מדינת ישראל נ' השופט פיזם** (29.8.1995):

"נוסיף עוד כי השופט המלומד טרם דן בבקשה שהגישה לפניו המדינה לעיון חוזר בהחלטתו. וכיוון שמדובר בהחלטת ביניים, אך מובן הוא כי בידי השופט המלומד לשוב ולעיין בהחלטתו ובמשמעויותיה, ואין הוא כבול אליה".

וראו בנוסף, לענין זה, רק לדוגמא, את החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב מיום 21.9.2006 במסגרת תפ"ח (מחוזי ת"א) 1120/04 **מדינת ישראל נ' אוחנה** (21.9.2006), שם חזר בית המשפט המחוזי על קביעת בית המשפט העליון



בעניין פיזם, אך הצביע על מספר עילות שעליהן להתקיים בבקשה מסוג זה:

"מדובר למעשה בבקשה לעיון חוזר בהחלטות שניתנו על ידנו, במסגרת ניהולו של משפט מורכב וקשה, ויש להתייחס לבקשה באופן זה. דומה, כי אין זה הגיוני ששופט לא יוכל לתקן החלטה שנתן, במידה ואיננה נכונה או ראויה. על אחת כמה וכמה אם מדובר בהחלטה פרוצדורלית. הדבר מעוגן, ללא ספק, בסמכותו הטבועה של בית המשפט לנהל את המשפט באופן הטוב ביותר, וקל וחומר בהליך הפלילי, אשר החתירה לאמת הנה אחת ממטרותיו העיקריות.

...

יחד עם זאת, נבקש לחדד מספר היבטים. ראשית, אם אכן מדובר במעין ערעור על החלטתנו, הרי לא לנו הסמכות לדון בו, משום שאין ניתן לערער בפני אותה הערכאה. שנית, על מנת שנקבל את הבקשה לעיון חוזר, על המבקשת להצביע על אחד מאלה: כי שגינה בהחלטותינו הקודמות, או שלא הוצגה בפנינו התמונה המלאה, או שהשתנו הנסיבות - שהרי גם לערך של סופיות ההחלטות השיפוטיות יש לתת משקל ראוי.

אמור מעתה: הבקשה לעיון חוזר מותרת מבחינה פרוצדורלית, אולם מן הראוי כי לשם ניהולו התקין והיעיל של הדיון, לא תוגשנה בקשות רבות מסוג זה, בלא שתתבססנה על בסיס איתן".

11. במקרה דנא, צודקת התביעה, ההגנה לא פירטה מדוע ה"עובדות המטרידות" שעלו בבקשתה לעיון חוזר, לא נטענו על ידה בדיון ביום 8.5.2022; עם זאת, נוכח אינטרס השמירה על זכותו של הנאשם להליך הוגן, ומתוך שאיפה לצמצם פערי הכוחות בין התביעה להגנה, החלטתי לדון לגופו של עניין בבקשה. אולם, הגם שכך, הרי שלאחר שקילה מחדש של החלטתי מיום 8.5.2022, בהיבט המהותי, לא ראיתי לקבל את הבקשה ולשנות מהחלטתי הקודמת, כמבואר להלן.

12. במסגרת בש"פ 3524/18 **מדינת ישראל נ' בלאי** (30.5.2018) קבע בית המשפט העליון כי "הנחיות עבודה לחיפוש והשוואה של טביעות אצבע", של המחלקה לזיהוי פלילי, אינן מהוות "חומר חקירה", ולא חלה על המדינה, במקרה שם, חובה להמציאן לעיונו של המשיב. בית המשפט העליון אף קבע, למעלה מן הצורך, כי **שוכנע שחשיפת הנחיות ההשוואה תפגע באינטרס ציבורי חשוב**.

13. בבחינת העברת הנהלים, לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, על בית המשפט לשקול את הרלוונטיות שלהם למקרה הספציפי, את הערך הראייתי שבמהלך זה, והוא נדרש לערוך איזון בין חשיפת החומר המבוקש, לבין שמירה על אינטרס אחרים (ראו למשל, לענין זה, את קביעת בית המשפט העליון בעניין בש"פ 9322/99 **מסארווה נ' מדינת ישראל** (6.2.2000) [3]).

14. ומן הכלל אל הפרט. במקרה דנא, המידע הקונקרטי אליו הפנתה ההגנה (בבקשתה לעיון חוזר, להבדיל מבקשותיה הקודמות בעניין חשיפת הנהלים), אותן "עובדות מטרידות", לשיטתה, כלל לא העלו את הצורך לעיון בנהלים, אפילו לא על ידי בית המשפט לבדו (במעמד צד אחד), לא כל שכן להעבירם לעיונה, כמסביר להלן.



15. העדר תיעוד וסימון בתהליך העבודה של המומחה הסביר בפירוט, בעדותו בבית המשפט, כי השוואת המעתק הרלוונטי מהזירה אל מול טביעת כף ידו של הנאשם "נעשתה באופן ידני וכשאני בדקתי אני בוחן, אני רואה שזה מתאים לזה... זה נעשה בראש ולא במחשב. זו עבודה ידנית"; "תהליך ההשוואה נעשה באופן ידני, אין לו סימוכין מודפסים אך יש את המסקנות שלי בת/3 שהוגש לבית המשפט"; "בטביעת אצבע הבדיקה נעשית באופן ידני ועם הראש וכך הוכשרתי לעשות. זו העבודה שלנו".

המומחה בן שמעון אף הסביר לבית המשפט בעדותו את הטעם להיעדר סימון על גבי המעתק בזמן אמת, והטעים כי: "זה היתרון, היא (מי שבדקת ובוחנת את קביעותיו - ש.ב.) צריכה להגיע למסקנה בלי קשר למה שאני הגעתי, זה היתרון שאנחנו לא מושפעים מסימון הנקודות שאני סימנתי למיכל. כך לא סימנתי כלום ומיכל מגיעה למסקנה באופן עצמאי".

16. עולה מהאמור, כי העדר סימון המומחה על גבי המעתק הרלוונטי בזמן אמת נומק והוסבר על ידו (מבלי להתייחס כרגע לטיב או תוכן ההסבר), והחשוב לעניינו, בהיבט של בקשה זו - **אין** המדובר בטעות או בחריגה לכאורה מנוהל או הנחייה.

ראו גם, למעלה מהצורך, את דברי ראש מעבדת המז"פ שנכח באולם בית המשפט, סנ"צ מאיר דוקן, אשר השיב לשאלות בית המשפט בעניין זה, כך:

"האם אין מקום בתיק עבודה, ולו בתיקיה נפרדת או במקום אחסון שונה, לשני המסמכים אותם רואה הבודק לנגד עיניו ועליהם הוא רושם את ההתאמות בין המעתק בזירה לבין הטופס של החשוד שנעצר (העד דיבר על חשש מפני הטיה של מי שיבדוק את הבודק) משיב ראש המעבדה כך:

הנושא מוכר לנו, הבעייתיות ברורה. זה כרגע נמצא בדין ודברים בין מז"פ לבין חטיבת התביעות והפרקליטות כדי להגיע להסכמה לאיזה נפח של מסמכים תוכל המעבדה לעמוד מבלי שתפגע יעילותה. אני מסביר - במידה ויוחלט שזה אותו סימון ייקבע לגבי כל טביעת אצבע, אנו לא נוכל להוציא חוות דעת ועצורים ישתחררו הביתה. אנו כרגע מבקשים שזו תהיה טביעה אחת ואותה אנו נסמן.

אני אוסיף הערה **שזה התהליך היחיד שלא מסומן**, שני התהליכים הקודמים של שני הבודקים הקודמים כן שמורים ונמצאים אצלנו וניתן לשחזר אותם. **רק כותב חו"ד, שעובד עם החומר המקורי, מסיבה זו לא יכול לסמן עליה.** מדובר במסמכים קטנטנים בגודל של מ"מ ולכן עושים את ההגדלה. כל החלטה שיוצאת מהמעבדה יש בה דבל צ'ק, כדי להוריד לאפס את אחוז הטעויות, שתמיד תהיה עין שניה שהיא יותר מקצועית".

17. אשר להעדר שחזור הליך ההשוואה על דוכן העדים, הרי שהמומחה דווקא הציע להדגים כיצד זו בוצעה, אך לא נדרש לעשות כן על ידי ההגנה:

"ש. נכון שהכנת את חוות דעתך אתה ביססת אותה על הגדלה של ט"א של הזירה אל מול הגדלה של ט"א של החשוד?



ת. שוב, לא נכון. אני בצעתי השוואה על סמך המעתיקים המקוריים אל מול טופס בגודל של אחד לאחד, ואני יכול להראות בדיוק איך בצעתי את ההשוואה. אני יכול להדגים.

ש. אני מציג מסמך טופס טביעת כף יד מתוך המאגר, של הנאשם. רואים שזו הגדלה.

ת. ההגדלה נערכה על ידי במעמד הכנת חוות הדעת, על מנת שאוכל להדגים מהי נקודת אפיון וכיצד הגעתי למסקנה אך היא איננה העבודה שבצעתי על מנת להגיע למסקנה של הזהות בין הטביעה מזירת העבירה לבין החשוד שמונח בפנינו. זה כלי המחשה בלבד לבית המשפט כפי שרשום על הטופס עצמו".

18. הנה כי כן, מעדות המומחה עלה, כי היעדר הסימון או התייעוד על גבי המעתיק המקורי, זה שהוביל למסקנת חוות הדעת - לא חרג, על פני הדברים, מנוהל או הנחייה, ולא נפל כל פגם בעבודתו בהיבט זה; אדרבא, המומחה העיד כי זוהי שיטת העבודה המקובלת במחלקה לזיהוי פלילי, וכך ניתן היה להבין גם מאישורו, ולו מכללא, של מפקד המעבדה כי פקודו עבד על פי הנוהל.

19. בנסיבות אלה, שוכנעתי כי אין בחשיפת נהלי והנחיות המחלקה לזיהוי פלילי כדי לסייע להגנת הנאשם במקרה כאן. טענות ההגנה עומדות לה, **נגד ההנחיות הקיימות**, אשר לפיהן פעל המומחה ועליהם העיד; אין כל צורך בעיון בהנחיות, שכן על פני הדברים לא סטה מהן המומחה, כמלוא הנימה, **ואם** קיימת בעיה משפטית, ראייתית או פורנזית - היא נטועה בהתנהלות המומחה, אם בכלל, כאמור.

20. יודגש, איפוא, כי אין בהחלטתי זו, הדוחה את בקשת הגנה, כדי להביע כל עמדה, לא גושפנקא, ולא להפך, ביחס לתוכן עדותו של המומחה או לטיב ממצאי חוות דעתו ולמשקל שיש לייחס לה; כל אלו יידונו בשלב הכרעת הדין, על פי הדין והפסיקה.

סוף דבר, הבקשה לעיון חוזר נדחית.

ניתנה היום, כ"ג אייר תשפ"ב, 24 מאי 2022, בהעדר הצדדים.

[1] ההגנה הוסיפה גם "השלמת טיעון" ביום 23.1.2022.



[2] כל ההדגשות בציטוטים המובאים בהחלטה זו – הם שלי, ואינם מופיעים במקור – ש.ב.

[3] ראו גם את קביעת בית המשפט העליון בעניין ע"פ 3600/18 פלוני נ' מדינת ישראל (20.6.2019): "ניתן לחשוב על מספר טעמים שעומדים בבסיסה של בחירה זו של המחוקק, לפיה המותב שדן בתיק העיקרי ישמש כ'בית' גם לדיון מכוח סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי. ראשית, כמי שמכיר את התיק, היכולת של המותב הדן בו לנווט בתוכו ולקבוע ממצאים בדבר רלוונטיות החומרים המבוקשים היא בהכרח טובה יותר מזו של שופט תורן שאינו מצוי בהליך. לנוכח הצורך לאזן בין הרלוונטיות הנטענת לבין אינטרסים וזכויות של צדדים שלישיים – חשיבותו של יתרון זה היא רבה. לא בכדי עמדה הפסיקה על היתרון הגלום בכך שבקשות שעניין עיון בחומרים חסויים המצויים בידי מטפלים (כגון פסיכולוגים, רופאים ועובדים סוציאליים) יידונו בגדרו של סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי בפני המותב הדן בתיק... הטעם לכך הוא **מניעת שימוש בבקשות לקבלת חומרים כאמור כמעין 'מסע דיג', שלא מונח ביסודו כל מידע קונקרטי בעל רלוונטיות לתיק**, אך כרוך בו פוטנציאל פגיעה רב במתלוננות. ככלל, המותב שדן בתיק העיקרי מצויד בידע הדרוש כדי לקבל את ההחלטות המיטביות בקשר לכך".